**Віктор ЩЕРБАНЬ**
аспірант кафедри
адміністративно-правових дисциплін
та публічного управління
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

## ГІБРИДНІ ЗАГРОЗИ СУЧАСНОГО СВІТУ

Гібридні загрози є однією з ключових характеристик сучасного безпекового середовища, що формується в умовах глобалізації, цифровізації та трансформації міжнародних відносин. У XXI столітті відбувається зміщення акцентів від традиційних міждержавних воєн до складних форм протиборства, які поєднують військові й невійськові інструменти впливу. Поняття «гібридна війна» та «гібридні загрози» активно використовуються в аналітичних документах НАТО та Європейського Союзу для опису комплексного застосування політичних, економічних, інформаційних, кібернетичних і воєнних засобів з метою досягнення стратегічних цілей без формального оголошення війни [1-2].

Сутність гібридних загроз полягає у синхронізованому використанні різнорідних інструментів впливу, що дозволяє державі-агресору або недержавним акторам діяти в «сірій зоні» між миром і війною [3]. Важливою рисою є прихованість, заперечення причетності до агресивних дій та експлуатація внутрішніх соціальних, політичних і економічних суперечностей держави-об'єкта впливу. У науковій літературі гібридні конфлікти розглядаються як еволюція асиметричних форм війни, де поряд із регулярними збройними силами застосовуються інформаційні кампанії, кібероперації, економічний тиск та інструменти політичної дестабілізації.

Особливої актуальності проблема гібридних загроз набула у зв'язку з агресією росії проти України, що розпочалася у 2014 році та набула повномасштабного характеру у 2022 році. У цьому контексті гібридна стратегія проявилася у поєднанні військових дій із масштабними інформаційними операціями, кібератаками на об'єкти критичної інфраструктури, економічним тиском та підтримкою дестабілізаційних процесів усередині країни. Такий підхід засвідчив, що сучасна агресія не обмежується полем бою, а охоплює всі сфери суспільного життя.

Інформаційний компонент гібридних загроз відіграє системоутворюючу роль. Масове поширення дезінформації, маніпуляція громадською думкою через соціальні мережі, створення альтернативних наративів та підрив довіри до державних інституцій спрямовані на послаблення внутрішньої стійкості суспільства. В умовах цифровізації інформаційний простір перетворився на стратегічний ресурс, а контроль над ним – на інструмент політичного впливу. У цьому аспекті важливого значення набуває розвиток стратегічних комунікацій та медіаграмотності населення.

Кіберпростір став ще одним ключовим виміром гібридного протиборства. Кібератаки на енергетичні системи, банківський сектор, державні реєстри та телекомунікаційні мережі можуть спричинити значні економічні збитки та соціальну дестабілізацію без застосування традиційної військової сили. Міжнародні організації, зокрема НАТО, офіційно визнали кіберпростір окремим оперативним доменом, що свідчить про зростання його значення в системі колективної безпеки [1].

Економічний вимір гібридних загроз проявляється у використанні торговельних обмежень, енергетичного шантажу, фінансових маніпуляцій та санкційної політики як інструментів тиску. В умовах глобальної взаємозалежності економічні важелі можуть бути не менш ефективними, ніж військова сила. Особливо показовим є використання енергетичних ресурсів як засобу політичного впливу, що створює довгострокові ризики для енергетичної безпеки держав.

Політична дестабілізація також є складовою гібридних стратегій. Втручання у виборчі процеси, підтримка радикальних або маргінальних політичних сил, фінансування протестних рухів і стимулювання суспільної поляризації спрямовані на ослаблення державних інституцій та підрив демократичних процедур. У таких умовах особливого значення набуває стійкість політичної системи та ефективність механізмів демократичного контролю.

Гібридні загрози мають транснаціональний характер і становлять виклик не лише для окремих держав, а й для міжнародної системи безпеки загалом. Реакцією на ці виклики стало формування комплексних механізмів протидії в межах Європейського Союзу та НАТО, зокрема створення центрів стратегічних комунікацій, кіберзахисту та координації дій держав-членів. Концепція «стійкості» (resilience) поступово стала ключовим елементом сучасної безпекової політики.

Таким чином, гібридні загрози є складним багатовимірним феноменом, що поєднує військові, інформаційні, економічні, кібернетичні та політичні інструменти впливу. Їхня специфіка полягає у розмитості меж між війною і миром, прихованому характері дій та орієнтації на довгострокове послаблення державної стійкості. Для України протидія гібридним загрозам є питанням національного виживання та стратегічного розвитку. Ефективна відповідь потребує інтегрованого підходу, що поєднує зміцнення обороноздатності, розвиток кібербезпеки, інформаційної стійкості та активну міжнародну співпрацю.

1. НАТО. Warsaw Summit Communiqué. 2016.
2. Європейський Союз. Joint Framework on Countering Hybrid Threats. 2016.
3. Hoffman F. G. Hybrid Warfare and Challenges. Joint Force Quarterly. 2009.

**Олександр ЩЕРБАНЬ**
аспірант кафедри
адміністративно-правових дисциплін
та публічного управління
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

## САНКЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Санкції у сучасній системі міжнародних відносин розглядаються як один із ключових інструментів забезпечення національної безпеки та реалізації зовнішньополітичних інтересів держави. В умовах трансформації глобального безпекового середовища вони дедалі частіше застосовуються як альтернатива прямому воєнному втручанню або як складова комплексної стратегії стримування. Санкційна політика дозволяє впливати на поведінку держав, організацій чи окремих осіб шляхом економічних, фінансових, торговельних та інших обмежень, спрямованих на зміну їхніх дій без використання збройної сили.

У науковій літературі санкції визначаються як примусові заходи політичного та економічного характеру, що застосовуються однією або групою держав з метою запобігання загрозам міжнародній безпеці, відновлення порушених норм міжнародного права або припинення агресії. Відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй, Рада Безпеки має повноваження запроваджувати санкційні режими для підтримання або відновлення міжнародного миру і безпеки [1]. Поряд із цим, регіональні об'єднання, зокрема Європейський Союз, а також окремі держави активно використовують автономні санкційні механізми у межах власної зовнішньої політики [2].

Санкції як елемент національної безпеки виконують кілька функцій. По-перше, вони є інструментом стримування, сигналізуючи потенційному агресору про готовність міжнародної спільноти або окремої держави реагувати на порушення міжнародного права [3]. По-друге, санкції мають примусовий характер і спрямовані на зміну політичного курсу держави-порушника через створення економічних та фінансових втрат. По-третє, вони виконують нормативну функцію, демонструючи неприйнятність певної поведінки на міжнародній арені.

Після початку агресії росії проти України у 2014 році санкції стали одним із центральних елементів міжнародної реакції. Санкційні режими, запроваджені Європейським Союзом, Сполученими Штатами Америки та іншими державами, охопили фінансовий сектор, оборонну промисловість, енергетику та персональні обмеження щодо фізичних і юридичних осіб. Повномасштабне вторгнення 2022 року спричинило безпрецедентне розширення санкційних заходів, що продемонструвало трансформацію санкцій з додаткового